

ХРИСТО БОТЕВ

ПОЛИТИЧЕСКА ЗИМА

Част 0 от „Вестник „Знаме““

chitanka.info

*„Дали се зора довърши, или се две ноци
смесиха?“*

Приятно нещо е да има човек топла соба, самун хляб, парче сланина и няколко глави праз лук, пък да легне и да мисли или да спи и да сънува. Приятно е, но да има и една от тие две болести: или млада жена, или стар ревматизъм; лежиш, лежиш, а мисълта ти като у немец, пълна и богата като готварница, дълга и безконечна като суджук — суджук, с който във виенския райхстаг немците и маджарите бият по главата славянските депутати; а въображението ти като у арапин, силно и остро като тюмбекия^[1] — тюмбекия, която е крайно полезна за краставите народи, — пламенно и възвишено като дим. Дим, дим! Под който ние българите така сладко спим. Мислиш, мислиш, пък се попротегнеш като философ, прозевнеш се като дипломатин, почешеш се в тила като политик и ако ти позволи жената или ревматизмът да заспиш, то спиш като Крали Марка.

Заспиш и сънуваш... Но какво сънуваш? — Сънуваш, че светът прилича на кръчма и че гладните, дрипавите и измръзналите народи са се събрали в нея и на колене въздават хвала Бакхусу. Г-н Бисмарк възседнал земното кълбо и точи из него пелин за здравието на Германия; дядо Горчаков раздава коливо за „бог да прости“ славяните, майстор Андрашия свири чардаш и кани чехите, сърбите и хърватите да попеят и да поиграят на гладно сърце; Мак Махон плете кошница за яйцата, които Франция ще да снесе през немските велики пости на Елзас и на Лотарингия; лорд Дерби си точи севастополската костурка, за да надrobi прясно сирене за европейската търговия на възток и за да отреже от бутовеите на някое диво африканско или азиатско племе бюфтек за английското човеколюбие; испанските „братовчеди“ са застъпили тялото на майка си, бозаят кръв из нейните гърди и плюят един другиму в очите; владетелят на чизмата се наговаря с човека от Капрера да изчистят блатото на Рим (не папата, който ще да се изчисти сам) и наместо хляб и макарони, да дадат чист въздух на Мациниевите дечица; безбрадото пръчле на солените възседнало буцефала на Александра Македонски и исторически иска да докаже, че само

немецът може да бъде пастир на козите; босфорският пилафчия подсмърча до вратата на кръчмата, яде червата на раята, пие дипломатическа боза и вика: „Аман от пиени хора.“ Множество малки и големи господа духат на своите измръзнали ръце, гледат с особено равнодушие на просяците, молят се богу за плодородието на човеческият род и за изобилието на хорската глупост и слушат как вият вълците в гъстата литературна и финансиална мъгла и как плачат децата на Европа за лятото на науката и на цивилизацията.

А ти, българин и патриотин, гледаш на сичкото това с особено недоверие и думаш: „Суета сует и всяческа суета.“ Светът е кръчма, а ти трябва да плачеш със смях, да се смееш със сълзи и насън да виждаш лятото на Балканския полуостров. „Щастлив е, думаш, българският народ, щастливи са грешните в мъката, щастлив съм и аз в своята топла соба.“ Лежиш на гърбът си и благодариш всевишния таван, че по неговата непостижима милост ти имаш барем покрив над главата си; снегът те не вали, мухите те не безпокоят, в червата ти не произхожда никаква революция, ревматизмът те не безпокои, жената ти те не мъчи, парите ти се не губят; а на четирите стени на стаята ти мухите ти оставили в наследство цели томове списания на български език. Наместо икона над главата ти виси портретът на н. в. султана, покрит с тънко едно було от лионската фабрика на паяците; под портрета е залепен ферманът с 11-те точки на българското щастие, а във ферманът волята на негово императорско величество, небесният представител на влашките българи, г. Пандурски, и горещите желания и надежди на нашите цариградски патриоти. Земи си един комат хляб, малко сланина и една глава лук, пък чети: „Моята царска воля е, щото сичките животни по държавата и верни мухи поданици да могат да помагат, доколкото им се пада на гърбовете, на ежедневните ми царски подаяния, които полагам за достигане до по-висока степен на моето затлъстяване и за благоденствието на моята обширна кочина.“ А по-надоле следва рахатлъкът на екзархията, правдините на българския народ и кефът на босфорският Саул. „Но какво [по] дяволите! Животни ли сме ние, животни ли са нашите владици, учители и вестникари? Протестуваме!“ Не бойте се, господа, аз сънувам. Дайте ми да прочета цариградските български вестници и аз ще да си зема думите назад, т.е. ще да се уверя, че по сичките краища на паяжината е тихо и мирно и че сичко блаженствува под дебелия сянък на паякът.

Само — църррр! Там на една муха изпили кръвта, тука на друга светили маслото; там вързали 50–60 души за рогата и ги карат на място злачно и на място покойно, т.е. в Диарбекир и в Акия; тука връзват други и им четат баснята за вълка и агнето; там окачили едного на въже да се поизсуши. „Но ние имаме училища, читалища, екзархия, литература, журналы, правдини — имаме младо поколение...“ Да, да! Имате! Кой ви казва, че нямате! Но ако е работата да се хвалиме, то и ние имаме тука, в Румъния. Откогато г-н Пандурски остави своята знаменита политическа и литературна кариера и откогато на хоризонта на българската литература се появи съзвездието „Блъсков“ и „Дружеството за разпространение полезни знания“оттогава науката, поезията, педагогията и литературата потекоха из крачолите на българския народ и на неговото книжевно щастие захванаха да завиждат даже и манджурите; откакто цариградските ханъмки родиха литературно-политическо списание „Ден“, то Милош Милоевич престана вече да разпространява сърбизмът из България; откакто „Училище“ роди богобоязливият редактор на „Градинка“, то нашите учени младежи престанаха вече да псуват света Богородица; откакто отец Марко цанцугерът турна на своите глупости заглавие „Век“, то великите български пости станаха 365 дена в годината; откогато „Право“ се кръсти на „Напредок“, то българският поет Славейков зави чалма и захвана да пее „аман, аман“, а откогато „Levant Times“ се преведе на български, то нашите патриоти захванаха да плетат мрежа, за да покрият народът от политическия студ, от литературната мъгла, от революционната виелица, от индустриалния сняг, от економическото пиянство и от белите, черните и сивите цариградски вълци; а откогато, най-последно, „Читалище“ се обеща, че от Нова година (т.е. от първи януари на деветнадесетия век) ще да се оправи и няма вече да печата гениалните глупости на нашите литературни телци, то колата на европейската цивилизация останаха без катран и заскърцаха въз баирът на българския напредък; умствените чакръчета на нашето младо поколение замръзнаха и пуснаха воценици за „упокой“ на грешните и живоумрелите политически и литературни души; а в пияцата (т.е. по бит-пазар) на нашето умствено развит

ие произлязоха такива важни операции и такива чудни метаморфози, щото при броениците на нашето калугерско щастие се притуриха още няколко стотина зърна, с които ние няма никога да

изчетеме своите навечерки и никога няма да дочакаме „светлото Христово възкресение“.

И наистина, погледнете със слепите си очи на главите на нашите мудрословеснейши патки и вие тутакси ще да видите, че по тях отдавна вече са захванали да растат различни литературни зеленчуци, сякакви политически бурени и всевъзможни научни билки; а нощта се не свършва, зимата се не изминува и патриотите лежат в своите топли стаи, сънуват настрадаинходжовски сънища и чакат да съмне, за да ги разкажат на своята революционна Пенелопа и на нейните сополиви любовници.

Но и аз съм патриот, господа! Топлата соба, изпросеният хляб, харизаната сланина и краденият лук доводжат стомаха ми до такова поетическо настроение, щото и аз сънувам, че скоро ще да дойде равноправното лято. Облаците ще да произведат революцията, политическите дъждове ще да пометат гюбрето из моя двор, пред вратата ми ще да огрее слънце, народите ще да изпълят из кръчмата и ще да се запощят на припек; а аз ще да изляза из своят палат да се порадвам на ясното небе, на миризливите цветя и ще да запея: „Гледайте, очи, ненагледайте се!“

И да се ненагледаш! Пред вратата ти се събрало на конгрес племето, което едно време е избавило Рим, и с патриотически крякания се приготвява да направи преврат в историята на гастрономията; почтените и важните кокоши физиономии се разхождат по двора и правят археологически открития по купището, за да снесат яйцето на общото южнославянско щастие; коронясаните венценоци се борят помежду си, земат стратегически позиции и кукурукат за близкото решение на възточния вопрос; а младото поколение изникнало покрай дуварите и чака да го огрее слънцето откъм запад, за да каже своята последня дума за живота, за характера и за стремленията на гъбите. А ти... О! Ти си българин и патриотин! Запей песента „Гъби, мои гъби“, пък легни и сънувай, че си предводител на гъските, цар на кокошките и защитник на българския народ. Но преди сичко попитай жената си или своя мозъчни ревматизъм, изминала ли се е зимата, превалила ли се е нощта? Ако ти каже, че не е, то ти спи, както си спиш и сега, завивай се в своята мрежа и извикай сам: „Дали се две нощи смесиха, или се зора довърши? Кукуруку! — Ето петлите! Джав, джав! — Ето кучетата! Зимата се свърши и нощта се измени.“

[\[1\]](#) Тюмбекия — Тютюн за наргиле. ↑

Издание:

Вестник „Знаме“, г. I, брой 10 от 2 март 1875 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.